

Liikenne- ja viestintäministeriö
Toimilupajärjestelmän kokonaisuudistus -alatyöryhmä
Puheenjohtaja Maaret Suomi

Viite
Ref.
Ref.

Alatyöryhmän kokous 17.1.2012

Asia
Ärende
Subject

LAUSUNTO SÄHKÖISEN MEDIAN VIESTINTÄPOLIITTISEN OHJELMAN SISÄLLÖSTÄ

Toimilupajärjestelmän kokonaisuudistuksen alatyöryhmän ensimmäisessä kokouksessa pyydettiin ryhmän jäsenten edustamien tahojen lausuntoa asioista ja tavoitteista, joita valmisteilla olevaan sähköisen median viestintäpoliittiseen ohjelmaan tulisi sisällyttää.

Viestintävirasto katsoo, että pitkävaikutteisen sähköisen median viestintäpoliittisen ohjelman laatiminen on perusteltua ja tarpeellista. Lähes kaikki maanpäälliseen televisiotoimintaan myönnettyjen verkkotoimilupien voimassaoloajat päättyvät 2016 ja analogiseen radiotoimintaan myönnettyjen toimilupien voimassaoloajat vuonna 2019. Nämä taitekohdat mahdollistavat tarpeellisten muutosten tekemisen televisiotoimintaan ja radiotoimintaan osoitettujen taajuuksien käytössä ja järjestelyissä.

Erityisesti maanpäällisen televisiotoiminnan taajuuksien käyttöön merkittävästi vaikuttava nopea tekninen kehitys lähetystekniikoissa edellyttää viestintäpoliittisen ohjelman laatimista. Viestintävirasto pitää tärkeänä, että viestintäpoliittinen ohjelma edistäisi kyseessä olevien arvokkaiden taajuuksien tehokasta ja tarkoituksenmukaista käyttöä.

Uusi tekniikka ja kuluttaja

Television käyttäjien ja radio-ohjelmistojen vastaanottajien kannalta on tärkeää ajoissa tietää, milloin sellaista uutta lähetystekniikkaa otettaisiin käyttöön, joka edellyttää muutoksia kuluttajien vastaanottiin tai vastaanottojärjestelmiin. Myös televisio- ja radiotoiminnan harjoittajien tulisi voida varautua kuluvan vuosikymmenen jälkipuoliskolla tapahtuviin televisio- ja radiotoimintaa koskeviin muutoksiin.

Viestintävirasto katsoo, että viestintäpoliittisessa ohjelmassa tulisi määritellä aikataulu ja vaiheistus, milloin eri kanavanipuissa siirrytään DVB-T2-tekniikkaan maanpäällisissä televisiolähetyksissä. Ohjelmassa tulisi myös esittää, että tulevaisuudessa on tarkoitus siirtyä kokonaan nykyisestä DVB-T-tekniikasta uusiin lähetystekniikoihin.

Television käyttäjille tulisi aikataulutuksessa varata myös riittävän pitkä siirtymäaika tarvittavien uusien vastaanottimien ja järjestelmien hankkimiseen. Uuden lähetystekniikan käyttöön otosta television käyttäjille aiheutuvat taloudelliset vaikutukset eivät saa muodostua kohtuuttomiksi. Nykyisin käytössä olevilla vastaanottimilla tulisi myös voida ottaa vastaan televisiolähetystyksiä riittävän kattavasti vielä niiden keskimääräisen käyttöajan ajan. Nykyisten vastaanottimien elinkaareksi on yleisesti arvioitu noin 8 vuotta, joten tämän perusteella voitaisiin mahdollisesti siirtyä kokonaan DVB-T2-tekniikkaan ja mahdollisiin muihin uusiin lähetystekniikoihin vuoden 2020 alusta.

Siirtymisaikataulun määrittäminen on tärkeää myös sen vuoksi, että televisiovastaanottimien kaupanpidossa voidaan riittävän ajoissa varautua tarvittaviin muutoksiin kaupattavien vastaanottimien valikoimassa. Siirtymä DVB-T2-tekniikkaan on vastaanottimien osalta kyllä jo alkanut, mutta suurin osa kaupattavista vastaanottimista on vielä nykyistä tekniikkaa.

Maanpäällistä televisio toimintaa koskevista muutoksista tarvitaan pitkäkestoista tiedottamista kuluttajille. Tiedottamista tarvitaan jo käynnissä olevista ja viestintäpoliittiseen ohjelmaan sisällytettävistä muutoksista. Tiedottamisvastuut tältä osin tulisi järjestää selkeästi.

Lähetysten vastaanottaminen

Kuluttajien antenniongelmien välttämiseksi eri televisioverkkojen saman taajuusalueen lähettimet olisi pääsääntöisesti sijoitettava samoihin paikkoihin ja samoihin lähetysmastoihin. Kuluttajan tarvitsemien laitteiden ja antennien määrä ei saisi merkittävästi kasvaa, eriytyä tai monipuolistua.

Asunto-osakeyhtiöissä ja muissa kiinteistöissä vastaanottimien ja antennien lisäksi lähetysten vastaanottomahdollisuuksiin ja asukkaiden valinnanvapauteen vaikuttaa myös se, miten hyvälaatuinen kiinteistön sisäinen viestintäverkko on ja mitä välitystekniikoita se tukee. Kiinteistön sisäiseen yhteisantennijärjestelmään liittyvät hankinnat ovat kiinteistöjen mittakaavassa kauaskantoisia ja vaativat tietoa näköpiirissä olevista tarvittavista muutoksista.

Viestintäviraston mielestä televisiolähetysten vastaanotossa käytettävien antennien ja antennijärjestelmien tekniset vähimmäislaatuvaatimukset tulisi määritellä. Vaatimusten määrittely on välttämätöntä, jotta uuteen lähetystekniikkaan siirtymisestä mahdollisesti aiheutuvien häiriötapausten ratkaisemiseksi on selkeät ja kohtuulliset perusteet sekä kuluttajille että toiminnan harjoittajille.

Maksutelevisiokanavien vastaanotto

Viestintäpoliittisen ohjelman osalta tulisi selvittää, miten voidaan edistää kuluttajien mahdollisuutta käyttää joustavasti eri palveluntarjoajien maksutelevisiopalveluja digitaalisessa maanpäällisessä televisio toiminnassa. Esimerkiksi television käyttäjille voitaisiin taata mahdollisuus käyttää kaikkia maksutelevisiopalveluja yhdellä salauksenpurkukortilla, mikä edistäisi merkittävästi kuluttajien mahdollisuutta käyttää eri palveluntarjoajien palveluja.

Palveluiden vähimmäistaso

Joukkoviestintäverkkojen, lähetys- ja vastaanottotekniikoiden ja tv- ja radiokanavien kirjon lisääntyessä syntyy myös aikaisempaa suurempi tarve tunnistaa ne verkot ja palvelut, jotka muodostavat kaikille kuluttajille tarjottavan vapaasti vastaan otettavan vähimmäistason. Näiden verkkojen ja palveluiden toimintavarmuudelle olisi myös asetettava erityisiä vaatimuksia.

Toimilupamenettely ja kilpailun edistäminen

Viestintävirasto katsoo, että sähköisen median viestintäpoliittisen ohjelman valmistelussa tulisi selvittää ja verrata erilaisista televisio- ja radiotoiminnan toimilupien myöntämismalleista mahdollisesti aiheutuvia markkinavaikutuksia ja vaikutuksia ohjelmatarjontaan. Erityisesti tulisi selvittää huutokauppamallin ja AIP-maksuihin perustuvan mallin markkina- ja kilpailuvaikutuksia sekä vaikutuksia katsojan asemaan. Televisio- ja radiotoiminnan ohjelmistoluovutuksen vaikutuksia tulisi selvittää eri toimiluparyhmien ja toiminnan ohjauksen ja valvonnan osalta.

Verkko- ja palvelukilpailun syntymisen kannalta tulisi arvioida tekijöitä, joilla voitaisiin edistää kilpailua. Esimerkiksi tulisi arvioida, voitaisiinko verkkokilpailua edistää mahdollistamalla kilpaileville verkkoyrityksille, joilla ei ole omia korkeita mastoja käytössään, tehokas pääsy korkeisiin mastoihin ja mastojen laittiloihin.

Ohjelmassa tulisi arvioida ohjelmatoimilupien vaikutuksia televisiokilpailulle. Nykyiset ohjelmatoimiluvat ovat sidottuja tiettyihin kanavanippuihin, mikä estää ohjelmatarjoajaa kilpailuttamasta lähetysohjelmien tarjoajaa. Ohjelmatoimiluvat muodostavat myös yksistään markkinoille tulon esteen ohjelmatoimijoille, vaikka tätä markkinoille tulon estettä voidaan pitää suhteellisesti pienenä muihin markkinoille tulon esteisiin verrattuna. Nykyinen toimilupakäytäntö perustuu tilanteeseen, jossa lähetysohjelmien tuotannosta on niukkuutta. Ohjelmistotoimilupien perusteita tulisi myös tältä osin arvioida uudelleen.

Lisäksi tulisi arvioida tarvetta ylipäättään säännellä kaikkien tv-kanavien ohjelmistosisältöä jatkossa. Erityisesti maksutelevisiokanaville tulisi antaa mahdollisuus vastata katsojien tarpeisiin ja markkinoiden muutoksiin muuttamalla joustavasti kanavien ohjelmisisältöjä. Niin sanottujen yleiskanavien osalta toimilupajärjestelmä voisi tarjota keinon asettaa ohjelmisisältöä koskevia vaatimuksia kuten vaatimuksia suomenkielisiä ohjelmia, uutisista tai ääni- ja tekstitysohjelmista. Yleiskanavien osalta tulisi myös arvioida mahdollisuuksia turvata näille kanaville tehokas tapa saada käyttöönsä lähetysohjelmia.

Ohjelmistoluovutuksen luovutamisella olisi erilaisia vaikutuksia radiotoimintaan kuin televisio-toimintaan. Tämän vuoksi ohjelmistoluovutuksen luovutamisesta radiotoiminnassa tulisi tarkastella erikseen.

Uudistettavan toimilupajärjestelmän tulisi olla selkeä ja kevyt sekä helposti sovellettava ja valvottavissa oleva. Tämä on tärkeää sekä täytäntöön panevien ja lain noudattamista valvovien viranomaisten että alan toimijoiden kannalta.

Toimilupajärjestelmää uudistettaessa tulisi huomioida mediapalvelujen valvonnan rahoitus. Viestintäviraston mediapalvelujen valvonnan kustannukset katetaan ohjelmistotoimilupien haltijoilta perittävillä valvontamaksuilla. Mikäli ohjelmistoluovutusta luovutetaan, tulee Viestintäviraston mediapalvelujen valvonnan rahoitus ratkaista uudella tavalla.

Tehokas taajuuksien käyttö

Taajuuksien tehokkaan käytön kannalta tulisi kartoittaa, missä määrin TV- ja radiolähetysohjelmien maanpäälliseen lähetysohjelmintaan tarvitaan taajuuskapasiteettia. Televisiolähetysohjelmien on tällä hetkellä varattuna useita kanavanippuja, joista osa on vajaakäytössä. Moni ohjelmatoimija on lähiaikoina perunut valtioneuvosten niille myöntämiä ohjelmatoimilupia.

Tarvittavan taajuusmäärän arvioinnissa tulisi ottaa huomioon se, että useita televisio-kanavia lähetetään sekä normaalilaatuisina digitelevisiolähetyksinä (SD) että terävä-

piirtoisina digitelevisiolähetysinä (HD) eri kanavanipuissa. Tulevaisuudessa luopuminen päällekkäisistä lähetyksistä voi vähentää edelleen taajuuksien kysyntää.

Taajuushallinto

Taajuushallinnon kannalta on välttämätöntä, että viestintäpoliittisessa ohjelmassa tehtävät televisio- ja radiotoimintaa koskevat linjaukset, jotka vaikuttavat taajuuksien käyttöön, voidaan riittävän ajoissa ottaa huomioon taajuuksien käytön suunnittelussa.

Eri kanavanipuissa käytettävän lähetystekniikan lisäksi Viestintäpoliittisessa ohjelmassa tulisi myös linjata, minkälaisia alueellisen sisällön palvelualueita pitäisi televisio-toiminnassa pystyä muodostamaan. Alueellisilla palvelualueilla on olennainen vaikutus Viestintäviraston taajuussuunnitteluun.

Viestintäpoliittisen ohjelman yhteydessä tulisi selvittää, onko mahdollista ja tarpeellista siirtää 700 MHz:n taajuusalue televisiotoiminnasta langattoman laajakaistan käyttöön sen ajan kuluessa, jota viestintäpoliittinen ohjelma koskee.

Mahdolliset uudet televisiotoiminnan toimilupien myöntämisen yhteydessä käyttöön otettavat maksujärjestelmät kuten toimilupamaksut ja kannustavat AIP-maksut eivät saa vaarantaa taajuushallinnon rahoitusta. Viestintäviraston taajuushallinnon rahoituksen tulee säilyä vakaalla perustalla.

Viestintävirasto katsoo, että nykyinen taajuusmaksujärjestelmä, jolla katetaan Viestintäviraston taajuushallinnon kustannukset, voitaisiin säilyttää mahdollisten uusien maksujen rinnalla. Tällöin olisi myös selkeästi eroteltu, millä maksuilla katetaan hallinnon kustannukset ja millä maksuilla on muita perusteita.

Pääjohtaja

Asta Sihvonen-Punkka

Johtaja

Johanna Juusela